

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRT LETA
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, CE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROCBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROCNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Naše časopisje.

O nas Slovencih se širom sveta ve le jako malo. Naša zgodovina bila je od nekdaj skromna, naši junaki so uživali redkokdaj svetovno slavo. Kot narod priznajo nas šele kratak čas, in kot tak v avstrijski politiki nismo dosedaj še igrali posebne vloge; v svetovni politiki se nas dosedaj sploh upoštevali ni.

Naša literatura je borna, naših, tudi boljših pesnikov in pisateljev ne omenjajo pogosto. Naši učenjaki in drugi velemožje večinoma oznanjajo svojo učenost v tujih jezikih, torej tudi njihove prednosti ne pridejo v poštev, če se ceni vrednost naroda slovenskega.

Vse kar imamo, s čimer bi lahko pokazali svetu, kaj da smo, kaj da želimo in kaj da mislimo, je naše časopisje.

Naše časopise brati so primorani med nami živeči tujci, naše časopise berejo časniki tujih in bratskih narodov. Če se hoče kdo o nas in našem gibanju poučiti, vzel bo v roke naše časopise.

V časopisih bi torej lahko pokazali svetu, da smo narod, ki je vreden, da živi, ki upravičeno zahteva priznanja in svojih pravic; pokazali bi lahko, da imamo smisel za vse svetovne pojave, da jih razumemo, da vemo ceniti njih resnost. Pokazali bi lahko, da smo tudi mi vneti za pravo naprednost, in da smo zreli za udeležbo v boju na torišču drugih narodov.

Če pa vzame res kak nepristranski, nešovinistični in pošten tujec v roke ta ali oni naš vodilen list, da bi kaj zvedel o nas, ali se nam ne krči srce pri misli o sodbi, ki si jo bo moral ustvariti o nas in o naši kulturi. Če bo pa končno, deloma z izrazom studa, deloma pa s pomilovalnim posmehom vrgel omenjeni časopis iz rok, ali mu ne bomo morali pritrditi, ko bo s prepričanjem izrekel sodbo o naši nezrelosti in nesposobnosti, ko bo nanovo prišel do spoznanja, da imajo oni prav, ki nam odrekajo vsako kulturo sploh, ki nam odrekajo enakopravnost med avstrijskimi narodi.

V mislih nimamo tu izbruhe surovosti v naših časnikih v volilni dobi. Zakaj ti so samo posledice onega, od „Slovenskega Naroda“ upeljanega in potem od obeh dnevnikov konsekvantno obdržanega in do strašne popolnosti pritiranega tona surovosti, trivialnosti, lažljivosti in obrekovanja.

LISTEK.

Dve leti pri Čukčih in Korjakihi.

Potpisna črtica. J. Enderli.
(Dalje.)

Prvi gre v vodo navadno najmočnejši in največji jelen. S ponosno dvignjenim rogovjem stopi počasi v vodo; tesno za njim mu slede drugi. V istem hipu planejo na nje lovci iz svojih skrivališč, obdado čredo in jo poskušajo zadržati. Med tem plane drugi del lovecev s svojim orožjem nad žival. V kratkem je mnogo jelenov ubitih, mnogo tako težko ranjenih, da priplavajo jedva do drugega brega, a tam jih čakajo že žene in otroci lovecev in tudi ranjena žival postane plen lova.

Lovec, ki ni taki gonji vajen, je vsak hip v smrtni nevarnosti. Plavajoče živali je silno mnogo in v to gosto množico mora lovec na svojem lahmem in ozkem, komaj poltretji meter dolgem čolnu. Čoln je tako nepripraven, da nima v njem prostora več kakor en sam človek, ki mora sede paziti neprestano na ravnotežje, drugače se čoln takoj prevrne. V ravnovesju se drži s pomočjo vesla. In zdaj si mislimo ta prizor; vsak lovec ima v čolnu kako 2½ m dolgo sulico z ostro železno konico okovano in to orožje mora sukati proti jelenu, poleg tega pa še skrbno

Pod devizo, da je vera ali pa da je naprednost v nevarnosti se bije vedno in vedno isti boj za najmanjše malenkosti, za prazne strahove z najnižjimi in najperfidnejšimi sredstvi. Pri tem pa za vse ono veliko in lepo, kar se godi širom sveta ni niti najmanjšega mesta, ni niti koticke v naših vodilnih dnevnikih in v vseh od njih odvisnih mladitih.

Vera na eni in naprednost na drugi strani naj opravičujeta ta najnižkotnejši boj, ko vendar niti ena niti druga ni v najmanjši zvezi s predmeti, za katere se pri boju v resnici gre: uničenje nasprotnika, škodovati mu kolikor mogoče, ovirati in razdirati njegovo delo.

Bratje, zadnji čas je, da krenemo na drugo pot. Da bi se ta izpremema dala izvršiti s tem, da bi eden ali drugi teh vodilnih listov začel pisati drugače, je nemogoče, ker so vsi sotrudniki in vsi dopisniki že skrajno demoralizovani. Naše mnenje je, da je treba popolnoma novega, še neizprijenega, delovnega materiala, treba je povsem druge vzgoje, treba širjega obzorja, višjih ciljev; treba je več dela in manj besed.

Kulminacija posurovelosti časnikarskega boja našega, ki je končno vskipela do rabe brahialne sile, zbudila je v nas trdno voljo, dvigniti naš list do one višine, ki je v Slovencih sploh mogoča, in ustanoviti iz njega dnevnik, katerega nas ne bo treba biti sram pred svetom.

Kdor je istih misli, ga kličemo na delo!

Vprašanje kmetskega stanu.

Prvo veliko socialno gibanje minulega stoletja je stalo v znamenju probeude tovarniškega delavstva. Nove iznajdbe in nov način izdelovanja je nagromadil na eni strani ogromno bogastvo, na drugi strani pa veliko bedo. Odkod ta veliki razloček? Delavske roke so ustvarjale kapital, a ta plodovitost, ki je bila delo in uspeh njih truda, ni bil porabljen v njih prid ampak je služil samo nekaternikom. Delavci so dobili najmanjši delež: bili so izkoriščani.

Čimbolj je nastopalo tu pomanjkanje, tam vedno večje bogastvo, tembolj očitno je stopalo v ospredje socialno nasprotstvo med delavcem-producentom in kapitalistom-podjetnikom.

Vnel se je hud gospodarski boj v prid izravnanju tega nepravilnega in silno pretiranega razmerja med delavcem in kapitalistom v prid izboljšanju današnje družbe.

se čuvati, da ne izgubi ravnotežja. Treba je mnogo vaje in spretnosti, da se upa lovec na tem čolnu sredi trume jelenov, ki se vendar napadalca vsi branijo: samci z ogromnim rogovjem, samice s prednjimi nogami.

Vsi poskušajo prevrtni loveca v vodo. A to se jim silno redkokdaj posreči, kajti ti ljudje so obéudovanja vredno spretni. Niti trenutek ne pozabijo na ravnotežje s svojo sulico pa ravnaajo tako dobro, da pade žival navadno že po prvem su ku. Čim je nekaj jelenov pokončanih, je stvar ložja. Žival se zaplete z rogovi in se ne more več tako uspešno braniti.

Tak lov na jelene v vodi je nekaj nepopisnega: ti-soče jelenov gomazi in plava v vodi v velikem neredu in strahu, brezupno se postavljajoč v bran, vmes pa lahni čolniki gibčnih lovecev, kričanje in vpitje gledalcev, temno-rdeče pobarvana voda Anadira.

Ni vedno lov tako živahen. Včasih je jelenov le malo, lovecev komaj dvoje ali troje. Kajti od Markova do tega mesta, kjer gredo jeleni preko Anadira, je celih 200 km daleč, katero pot je treba prevoziti v čolnih po reki navzgor. Ubite živali tudi ni mogoče kar meni nič t-bi nič spraviti domov. Lovci jih nalože v „bolagane“, nekake šrambe. Šele sredi zime jih zvoziijo na saneh v Markovo.

Severne jelene love samo prebivalci Markova in pastirski narod Tunguzov, ki nimajo nobenega stalnega bivališča. Čukči se z lovom ne pečajo, ker oni imajo cele

To veliko gospodarsko gibanje se imenuje mnogokrat tudi na kratko: socializem.

V najnovejšem času pa se je pojavilo novo, temu precej slično gibanje. Ne v industrialnih mestih, ne med tovarniškimi delavci ampak na kmetih. Dobili smo agrarno, t. j. kmetsko vprašanje. Agrarni socializem je eden najnovejših družabnih pojavov. S tem pa nočemo reči, da je le nekaj let sem govor o kmetskem vprašanju. Kmetski pulti in vojske, ki smo jih imeli tudi na Slovenskem, so že pred več stoletji pojav socialnega gibanja med kmeti. Žal le, da so se vse te vojske za kmete tako nesrečno končale. Ali o agrarnem socializmu kot znanosti govori še le najnovejši čas.

Kmetsko vprašanje je prešinilo duhove z vso takemu gibanju lastno silo pred vsem v Rusiji, kjer živi kakih sto milijonov kmetov. V vseh agrarnih deželah opažamo namreč slično socialno nasprotstvo kakor med delavstvom in kapitalistom. Mesto delavca zavzame tu kmet in mesto kapitala veleposestnik, graščak.

Kmet, ki ima dostikrat mnogo glav broječo rodbino, poseduje jedva nekaj pedij zemlje; veleposestnik in graščak, ki morda niti otrok nima, pa kar na stotine in tisoče oralov. Tako nasprotstvo je seveda silno krivično, morda še mnogo bolj, nego nezdravo razmerje med delavcem in kapitalom. Kapital je zrasel po delu, zemlja pa je že od pamtiveka tu, določena človeštvu v prebivanje in preživljenje. Torej imamo pravzaprav vsi ljudje na svetu enako pravico do nje.

Precej na to stališče so se postavili tudi ruski kmetje. Priznavajo, da popolno pravične razdelitve zemljišča ni doseči vsled vedno se menjajočih razmer in drugih okoliščin, ali tako grdo razmerje, v katerem si stojita nasproti mali kmetič in bogati graščak, pa je vendar preveč v nebo kričeče. Zato zahtevajo, da je treba razlastiti vsa ogromna posestva, ki jih imajo v svoji oblasti bogati graščaki, cerkve, samostani in carjeva rodbina. Ta posestva je razdeliti med kmetsko ljudstvo.

Kmetska kriza pomenja za Rusijo polom v državi, zato se prizadevajo tudi vladni krogi, kolikor pač je kaj takega od njih pričakovati mogoče, ugoditi vsaj takim terjatvam, ki bi krizo, če ne odpravile, pa vsaj zavlekale za nekaj časa.

Poslanci v dumi so izbrali iz svoje srede posebno kmetsko komisijo, ki se peča z rešitvijo agrarnega vprašanja. Načeloma so sprejeli, da je treba bogatinom zemljo na vsak način odvzeti in jo razdeliti med kmetsko prebivalstvo.

črede ukročenih jelenov. Sicer pa niti Markoveci niti Čukči niti Tunguzi niso lovci v našem pomenu besede. Divje živali je v teh krajih silno mnogo, pa kdo zna prirediti na nje lov v navadnem smislu besede? Nastavljajo samo pasti; le kadar je sila ali posebno ugodna prilika, napadejo in se pode za kakim volkom i. dr.

IX.

Iz Markove k Berinskemu morju. — Marinska pošta. — Na najvišji kulturni stopnji stoječa naselbina na severu.

Bilo je v marcu 1901, ko sem prevozil dolgo pot 600 km od Markove do Marinske pošte, ves čas ob reki Anadir. Tam sem se sešel z gospodom Bogorasom, ki je prišel do sem po drugi strani; na saneh, ki so jih vlekli psi, je prevozil ogromno daljavo 5000 km.

Tam, kjer se izliva široki Anadir v viharo Berinsko morje, stoji na nizkem rtu naselbina Marinska pošta, najskrajnejša točka ruske kulture v teh krajih. Pozornost obrne izmed teh hiš in koč nase črno, dolgo, nizko poslopje, sezidano iz prsti in ilovice. To je kasarna: dve sobi in ena kuhinja — in to je tudi vse. Okna so majhna, komaj vidna. Le malo motne luči prihaja skozi nje v notranje prostore vojašnice. Po leti, ko niso več stene zamrznjene, je v sobah težak, vlažen vzduh ostrozatohlega vonja. V tej kasarni prebiva nekaj Kazakov s svojimi ženami in otroci: potomci onih osvojevalcev Sibirije,*) ki so neutrudno pre-

*) Sibirijo so dobili ruski carji takorekoč v dar po kazakih.

Pri nas Slovencih ob času agrarna kriza še ni tako pekoča, da bi kričala tako glasno po rešitvi, kakor v Rusiji. Vendar moramo priznati, da stopi tudi med nami vprašanje kmetijskega stanu vedno bolj v ospredje, dasi sedaj ne še s tako gospodarsko silo, kakor v Rusiji ali Rumuniji. Političen moment je danes prvi, ki prihaja pri vprašanju slovenskega kmeta najprej v poštev, in sicer v očigled dejstvu, da je zmagal klerikalizem na Slovenskem s tako veliko silo samo vsled tega, ker se je opiral na velike kmetijske mase. Pomagala mu je k zmagi še izborna organizacija in zloraba verskega čuvstva. Discipline niso varovali njegovi somišljeniki iz lastnega nagiba. V veliko bojno četo jih je združil samo velik terorizem osrednjega vodstva te stranke. Usilili so jim kandidate, usilili so jim tudi celo organizacijo. V vsaki vasi so imeli v osebi politikujočega duhovnika močno oporo in tej se je moral kmet kloniti rad ali nerad.

Toda slednjič se tudi najboljši vrč razbije, če greš dostikrat z njim k vodnjaku. In tako se je pričela tudi naša kmetijska masa zavedati svoje moči, zavedati svojega velikega socialnega vpliva na vse javno življenje. Puntanje kmetov proti raznim klerikalnim voditeljem je dokaz, da je kmetijska masa spoznala, da so duhoviti in nesebični strankarski voditelji ponajveč prazne sanje in zavedati se jo začelo svoje socialne moči. Brez kmetijske volje se danes na Slovenskem ne more ničesar storiti, ako hoče kmet, lahko ves klerikalizem stre v enem dnevu v prah in pepel.

Vprašanje je sedaj, kako izriniti po volitvah dani položaj na Slovenskem, kako in v kakem zmislu se hoče rešiti kmetijsko vprašanje najprej v političnem oziru. Ko preneha odvisnost od klerikalizma, in od tuje kmetu le malokdaj v resnici prijazne volje sploh, bo šele mogoče govoriti o kakem izvrševanju gospodarskega programa. V politični neodvisnosti našega kmeta leži tudi gospodarski napredek. V njegovi roki leži njegova in narodova usoda.

Spoznavaj se sam!

(Dalje.)

S kakšnim pravom se razpisujejo službe za osebe, ki najbrže nemški ne znajo in katerim tudi pri teh današnjih razmerah nemški niti ni treba znati — edino le v nemščini?! — Tako postopata dve gorenjski glavarstvi. Tretje, radovljiško, pa ima v („L. Ztg.“ 29. jan. 1904) dvojezični razpis službe okrajne babice! — Istotako okraj. glavarstvo v Logatcu (v „L. Ztg.“ 14. maja 1903). — C. kr. okrajno glavarstvo v Kočevju(?) pa ima (v „L. Ztg.“ 1. febr. 1902) en razglas za babice v občinah Turjak in Rob samoslovenski [„za prošilke, zmožne slov. jezika“], drugega pa samonemškega „für die Gemeinden Altlag und Nesselthal... für der deutschen Sprache mächtige Bewerberinnen“. — In to je vsaj približno pravično!

In kaj pove to različno postopanje v eni in isti zadevi? — To, da se ta oblastva v tem oziru ne ravna po nobenem načelu, po nobenem zakonu, ne po dejanskih potrebah, — marveč le po svoji volji: kakor se kateremu uradniku zljubi tako pa naredi! Edino mero dajno je, — to je tudi iz teh zadnjih slučajev razvidno, — kolikor mogoče spraviti nemščino do veljave, — slovenščine pa se izogniti. — In Slovenci vse to mirno trpijo, se zato niti ne zmenijo!

Še neugodnejše glede slovenščine je postopanje c. kr. okr. šolskih svetov. Vse učiteljske službe razpisujejo v uradnem listu edino le v nemščini. Nisem dobil nobene izjeme. In vendar pridejo v poštev — z malo izjemami — le slovenski učitelji, deželni „uradniki“ slovenske dežele!!

Razglasi o oddaji stavbnih del pri novih šolskih stavbah so samonemški; n. pr. v „L. Zeitung“ 20. januarja in 17. maja 1904 od c. kr. okraj. šolskega sveta v Krškem, in „L. Zeitung“ 16. jan. 1904 od c. kr. okrajnega šol. sveta v Rudolfovem.

Vse, kar sem zgoraj v podobnem slučaju povedal, velja tudi tukaj: kadar je kje kaj zaslužiti, takrat oblastva Slovencev ne poznajo! Ali pa so si svesta, da smejo v takšnih slučajih prezirati slovenščino brez najmanjše nevarnosti, da bi se jih zato od kateresikoli strani klicalo na odgovornost?!

Tako postopajo c. kr. državne oblasti s slovenščino v uradnem listu na Kranjskem, v deželi skoro povsem slovenski!*)

Da se godi s tem postopanjem od strani navedenih c. kr. oblastev slovenskemu narodu v osrčju slovenskega ozemlja, na Kranjskem, velika krivica z ozirom na jasne določbe drž. temelj. zakona avstrijskega, — da naravnega prava niti ne omenim — to mora biti vsakemu jasno, kdor je pazljivo prebral gorenja izvajanja.

Kako pa naj potem imenujem postopanje kranjske dež. avtonomne oblasti kranjskega dež. odbora, ki se poslužuje istega uradnega lista na sledeči način:

(„Laib. Zeitung“, 17. dec. 1903): Zu vergeben „Konzeptpraktikantenstelle beim gefertigten Landesausschusse“...

Von Krainischen Landesausschusse,
Laib., 11. Dez. 1903.

(„Laib. Zeitung“, 17. marca 1904): „Im Landesspitale zu Laibach gelangt eine Sekundärarztsstelle zur Besetzung...“

Krainischer Landesausschuss,
Laibach, 3. März 1904.

(„Laib. Zeitung“, 14. junija 1904): Der Landesausschuss vergibt im Wege der öffentlichen Konkurrenz folgende Arbeiten in Ausführung:

1. die Werbeseitigg an der Gurk...
2. die Verbauung des linken Gurkufers bei Mertschen-dorf...

Vom Krain. Landesausschuss,
12. Juni 1903.

(„Laib. Zeitung“, 2. julija 1904): Zu vergeben einige der Freiherr Karl Wurzbach'schen Kaiserin Elisabeth Invaliden- und Siechenstiftungen.

Krain. Landesausschuss,
15. Juni 1904.

(„Laib. Zeitung“, 9. julija 1904): Zur provisor. Besetzung gelangt die Stelle eines landschaftlichen Tierarztes in Reifnitz...

Vom Krain. Landesausschusse,
Laibach, 4. Juli 1904.

Vsi ti razpisi so edino le nemški; več jih nimam zabeleženih, a spominjam se, da sem jih bral prejšnja leta še več, istotako proti koncu leta 1904.

Tako postopa s slovenščino v svojem področju deželni odbor osrednje slovenske dežele, naše Kranjske, deželna samostojna (avtonomna) oblast, v kateri je le en Nemec (grof Barbo) in štiri Slovenci (pl. Detela, Grasselli, Povše, dr. Tavčar), in sicer ne od vlade imenovani, marveč od slovenskega naroda svobodno izvoljeni! Ti reprezentantje slovenskega edine slovenske dežele se še v današnji, po vsem svetu narodnostno tako probujeni dobi nočejo posluževati v prid svojega ljudstva pravice, koje jim nudi državna ustava, nočejo ali ne znajo vršiti svojih svetih

*) Vprašati se moramo: Kdo pa so gospodje v posameznih uradih, da s slovenščino tako zaničljivo postopajo? Mari so sami Nemci? Ali morda celo po večini Slovenci? Vzemimo „Deutscher Kalender“ 1905 in pogledaj! Kdo so šolski nadzorniki? Kdo so okr. zdravniki? Kdo inženirji? Kdo okr. glavarji?

Zakaj jim prizanaša slovensko občinstvo? Zakaj slov. poslanci? — Morebiti le iz obzirnosti, ker so Slovenci, med seboj znanci. — Tem hujše!!!

dolžnosti, katere imajo nasproti svojemu od tujcev tako zaničevanemu in zatiranemu narodu! — Od koga pa še potem naj zahtevamo, da najvpoštevata slovenščino v uradih, v javnem življenju, ki jo sinovi slovenske matere tako zamujejo, prezirajo, ne zmeneč se za opomin pesnikov:

„Kdor zaničuje se sam,
Podlaga je tujčevi peti!“

(Sledi.)

Politični pregled.

Kdaj je vera v nevarnosti?

Kadarkoli se je dvignil kdo proti klerikalni stranki, pa naj si bo iz tega ali onega vzroka, skušali so ga klerikalci politično ubiti s tem, da so ga razkričali kot — brezverca, kot človeka, ki ruje v nevarnosti.

Kadar je potipala klerikalce liberalna stranka, kadar jih je napadala delavska stranka socialne demokracije, kadar so kandidirali slovenski neodvisni kmetje proti klerikalcem — vselej se je dvignilo iz šotora isti klic: vera je v nevarnosti, v boj zato proti našim nasprotnikom.

In priznati moramo, da je marsikoga in marsikatero pretresal mrz ob misli, če je ta obupni klic klerikalcev resničen, kajti tedaj bi bil zrušen temelj vsemu našemu življenju, vsej naši prosveti. In kdor ni mogel spregledati dovolj jasno, kdor je v politični borbi premalo samostojen, kdor ni zadostno poučen o različnih sredstvih, s katerimi se bojujejo stranke za svojo strankarsko-osebno korist — vsak tak se je vdal klicu s klerikalne strani. Dasi proti svojemu prepričanju, vendar je volil klerikalno, kajti vendar boljši klerikalec kakor poslanec, ki ruje proti veri. Tako si je mislil naš kmet in zato se je vdal le premnogokrat ob odločilni uri, četudi je ravnal s tem proti svojemu notranjemu boljšemu prepričanju. Kako moremo zahtevati od preprostega človeka, da bi spregledal vso prebrisanost s klerikalne strani, ko nima naše ljudstvo niti dovolj časa niti dovolj sredstev, da bi se o takih stvareh zadostno poučilo.

Mi smo smatrali kot svojo dolžnost, opozarjati vedno in vedno iznova, da ni kričanje s klerikalne strani, češ, da je vera v nevarnosti, če ne glasuje kdo klerikalno, nič drugega kakor samo dobro premišljeno sredstvo, s katerim menijo naši klerikalci, da največ dosežejo.

Toda mi o kakem človeku prav dobro vemo, da ni pošten, a mu tega pred sodiščem ne moremo dokazati, kajti dotičnik zna vedno nastopati tako, da svojo nepoštenost dobro zakrije.

Vedno smo poudarjali, da je ta klic „brezverec“ ali „vera je v nevarnosti“ samo navadno mešetarstvo. S strahom za vero je klerikalna stranka mešetarila kakor s suho robo. Danes moremo to tudi očitno dokazati.

V spominu bo, kako hudo so se bojevali klerikalci proti vsenemškemu gibanju „proč od Rima“. Nemci so namreč hoteli oslabiti klerikalni vpliv s tem, da bi pridobili čim več Nemcev za lutrovo vero, ker duhovniki te vere se ne vmešavajo na tako ljut način v politiko kakor naši.

Gibanje „proč od Rima“ je torej gibanje proti rimsko-katoliški veri v prid luteranstvu. Proti tem ljudem so se torej klerikalci bojevali na žive in mrtve. Proti tem svojim smrtnim sovražnikom so bili res upravičeni kričati, da gre za vero.

Ali kaj se je zgodilo? Klerikalci so podali roko tem svojim najstrupenejšim nasprotnikom, samo da so si pri-mešetarili nekaj mandatov. Storili so zvezo z ljudmi, ki se bojujejo naravnost in izrecno proti naši veri.

Kdaj je še kdo med slovenskimi kmeti nastopil proti veri? Nikdar! In vendar so klerikalci te kmete najstrupeneje napadali, združili pa so se na drugi strani s pročodrimovci.

jahali vso neizmereno prostrano ozemlje med Uralom in Tihim morjem na lovu za dragoceno kožuho v neprestanih krvavih bojih z divjimi sibirskimi prebivalci, ki so se naposled vdali kazaški premoči. Potomeci teh hrabrih bojevnikov pa nimajo več tiste podjetnosti in veselja do klativiteštva ampak ostanejo rajši na svojem domu, da umro tam, kjer so se rodili. (Sledi.)

Tuji dom.

Novela. — Spisal M. R. P.
(Dalje.)

„Kam pa hočete?“ je vprašal skoro strogo, nato malo pomislil in nadaljeval potem s čisto mirnim glasom: „Končno, draga moja, no, pojdite! Denarja imate dovolj — kaj bi se morili tukaj?! — Ampak oprostite, morda krivo razumem. Kako vi mislite, dovolite?“

„Iti“ — je odgovorila mahoma strastno — „iti od-tod in potem kamorkoli. Jaz ne živim zdaj, jaz nekako umiram, ubijajo me vse te razmere, vsi ti ljudje, ki žive krög mene, a jaz imam pravice do življenja, do svoje mladosti, kakor jih imajo vsi ljudje. Meni se hoče živeti!“

Kri ji je stopila v lica, oči so ji gorele kakor plamen in drhtela je po vsem životu.

Kimež je bil sklenil zopet roke na trebuhu, palec je sukal ob palec, gledal mirno predse in tuintam je zamajal s stopalom desne noge, ki jo je položil preko leve.

„Dobro!“ — je odgovoril končno z nekako službenim glasom. „Seveda! Vi imate pravico do življenja. Zlasti zato, ker imate dovolj denarja. Drugi“ — je dostavil po majhnem odmoru in pogledal po strani proti nji — „ki nimajo denarja, pogostokrat nimajo te pravice. — Ampak to je postranska stvar, kaj ne?! — Vi torej pojdete, kaj ne, in jaz bom to stvar uredil.“

Nato sta molčala oba dolgo. Po sobi se je storil mrak. Nežulja je prinesla luč in pozvala k večerji. Potoma, ko sta šla skupaj po hodniku, se je Kimež ustavil, prijel z desnico za levi del brk, pogledal najprej Berti v obraz in potem v tla in izpregovoril nato z mirnim glasom.

„Ampak stvar ni tako nujna! Recimo tako: vi si boste še to natančno premislili in me boste obvestili sami ustmeno, ali eventuelno tudi pismeno. Kaj ne?!“

Dospela sta bila do obednice, potem vstopila, in Kimež je pozdravil Mirtiča, ki je sedel že za mizo in čital časopis. Ko je opazil Kimeža je vstal, mu ponudil roko in mu odkazal mesto na koncu mize.

„Kaj je z novostmi?“ — je vprašal prijazno in natikal v kozarec vino.

„Vse v redu“ je odgovarjal Kimež, dvignil kozarec proti luči in ga do polovice izpraznil. „Pravico za zidanje nove tovarne smo torej dobili! Stvar je delala nekoliko sitnosti zaradi tiste katastrofe v jeseni. Veste — dandanes

se je že vse na svetu predrugačilo. Včasih seveda ni bilo tako. Dandanes ima že berač veljavo!“

Mirtič je rezal na svojem krožniku meso, vtikal posamezne koščke v omako in obrisal tuintam usta s servieto.

„Veste“ — je pričel z vsakdanjim glasom — „moj oče — veste, tako med nami rečeno — je bil pravzaprav malo čuden, starotipen. Prestrog je bil, bolj za minulost je bil, ko je bilo vse drugače, ne za sedanjost. Zato je menda prišlo tako daleč. In tudi logično je, da je prišlo tako. Vidite“ — je razlagal in brisal usta vnovič s servieto — „delavstvo se je izobraževalo, šlo vedno dalje in dalje, moj oče pa je ostal stari — kaj bi rekel? — konservativec. Postopal je z izobraženimi delavci tako, kakor je postopal prej z neizobraženimi in nevednimi. Učiti se pa ni dal. To ne! Ampak sam je učil. In tako torej ni bilo mogoče drugače, kakor da je prišlo do katastrofe. No, zdaj bo drugače! Jaz bom plačeval delavce tako, kakor jih povsod plačujejo, skrbel bom, da se jim ne bo godila krivica, in tako bo vse v redu. To je tudi iz nekih ozirov treba. Delavci so namreč prvi faktor vsake tovarne.“

Nato je pravil še dalje, kako bo zidal in kako bo takrat, ko prične tovarna z delom, tam okrog vse oživljeno. Kimež pa je poslušal, večkrat pritrdil molče z glavo in se ozrl včasih na Berto, ki je sedela popolnoma mirna na njegovi desni strani in izpregovorila prvič šele takrat, ko jo je vprašal Mirtič po otroku. (Sledi.)

Klerikalci pravijo in pišejo: prvo nam je vera. Da ni to resnično ampak samo beseda, dokazuje ta zveza, o kateri smo govorili. Za nekaj mandatov prodajo klerikalci vse, celo svoje prepričanje!

Kako bi rekli o slovenskemu kmetu, obrtniku ali delavcu, ki bi zatajil svoje prepričanje v svrhu lastne koristi? In kako hočemo reči o avstrijskih klerikalcih?

Ženske in volilna pravica.

Pri nas Slovencih še danes marsikoga osupne, če bi mu rekli, da imajo tudi ženske pravico, da oddajo svoj volilni glas. Toda kar je pri nas tuje, je drugje mnogo-krat navada; kar se nam zdi nekaj nesmiselnega in nemogočega, je drugje že davno vpeljana stvar.

V Avstraliji imajo ženske ravno tako pravico voliti in biti izvoljene, kakor moški. In res sedi v avstralski državni zbornici več ženskih poslancev. V Združenih državah severoamerikanskih volijo in so izvoljene kot poslanci tudi ženske v različne deželne zbornice. V Evropi doslej še nismo imeli države, v kateri bi ženske volile in bile izvoljene v kak tako javen zastop, kakor so državni ali deželni zbor. V tem oziru je storila prvi korak Finska.

Finska dežela je ena izmed mnogih pokrajin Rusije in stoji napram osrednji ruski vladi v sličnem razmerju kakor Kranjska napram avstrijski vladi. In deželni zbor te pokrajine je bil pred kratkim izvoljen prvič na podlagi splošne in enake volilne pravice tako za moške kakor za ženske.

Finski deželni zbor se je sešel minuli petek k svoji prvi seji. Med poslanci je tudi dosti žensk, ki sede pomešano med svojimi moškimi tovariši, h kateri stranki pač pripadajo.

Dnevne vesti

a) domače.

— **Slovensko Sokolstvo.** — Sokol v Šiški je priredil v nedeljo vrtno veselico v prid skladu za vsesokolski zlet v Prago. Nastopilo je tudi prvič žensko telovadno društvo v Šiški v vajah s palicami. Naraščaj je vadil proste vaje in vaje na orodju. Sokoli pa so nastopili s težavnimi in lepimi vajami na drogu, bradlji in na konju. Telovadbo je vodil g. Boltavzer. — Sokoli v Idriji, v Žireh in v Kranju so v nedeljo napravili zlet v Poljane. Bilo je 80 Sokolov v kroju. Proste vaje za 5. zlet v Pragi je izvajalo 56 telovadcev. Na orodju je vadilo pet vrst (2 iz Kranja, 1 iz Idrije, 2 iz Žirov) z enkratno menjavo na drogu, bradlji, konju na šir in skok v višino. V Žireh postavijo „Sokolski dom“. Sklad so pričeli zbirati. — Mariborski Sokol priredi v nedeljo 9. rožnika javno telovadbo združeno z veliko vrtno veselico. — Sokol v Žalcu razvije svoj prapor 4. vel. srpana. — V Metliki se je osnovalo novo sokolsko društvo. — Slovensko sokolstvo se pridno in prav resno pripravlja za peti vsesokolski zlet v Prago v dneh 28., 29., 30. rožnika in 1. mal. srpana. Udeleži se tudi mednarodne tekmovalne telovadbe Sokolstva.

— **Demon alkohol.** Preveliko zavzivanje alkoholskih pijač je spravilo že na stotine ljudi v prezgodnji grob. Tako nam zopet poročajo o nekem 50letnem možu iz Vač, ki so ga našli mrtvega vsled preobilo zavžite pijače. Drugo žrtev si je izbral demon alkohol v Idriji. Na binkočno nedeljo zvečer je bila v družbi svojega moža in drugih v gostilni na Marofu pri Idriji 48 let stara Marjana Brus iz Spodnje Idrije. V ne prav treznem stanju je zapustila družbo, dasi se ji je to branilo ter odšla proti svojemu domu. Domov pa ni došla marveč je v temni noči zašla v od deževja naraslo Idrijco, kjer jo je dohitela prezgodnja smrt. Našli so jo utopljeno drugo jutro ob bregu Idrije v Sp. Idriji.

— **Električna naprava v Trziču na Gorenjskem** bo kmalu začela delovati. Ves Trzič je preprežen z žicami. Konec maja mislijo, da bo Trzič že razsvetljen z novo lučjo.

— **Previdnost pri agentih je potrebna.** Predlanskim meseca oktobra je prišel k neki gostilničarki v Trziču Pogačnik, agent oskrbnitve vinogradov na Brionskih otokih, doma iz Kroke. Gostilničarka je pri njem dvakrat vino naročila. Čeravno ni bil Pogačnik upravičen sprejemati denar za vino, prevzel je za prvo pošiljatev 209 K. Po drugi pošiljavi je prišel zopet h gostilničarki in jo prosil za 40 K posojila. Tega Pogačnik sicer ni dobil, pač pa mu je izročila celo kupnino v znesku 164 K 68 v. Oba zneska je obdolženec zase porabil, kar sam priznava, izgovarja se s tem, da mu ni bilo moč storjene škode povrniti, ker je bil preje iz službe odpuščen. Sedel bo zato štiri mesece v ječi.

— **Kako se godi slovenskemu jeziku na Štajerskem?** Neki obrtnik v Mariboru je pred božičem hotel jaslice odposlati. Naredil je slovenski tovarni list, a ta pa ni bil od železniškega uradnika sprejet, ker ni bil nemški. Moral je drugega narediti ter je tako imel nepotrebne stroške in pošiljatev bi se bila skoro zapoznala. — Drugi slučaj: Med Mariborom in Dravogradom se je oddal neki sodček z dvojezičnim tovarnim listom. Leta se ni sprejel, ker ni bil nemški. Moral se je narediti nov tovarni list nemški. Zopet nepotrebni stroški in zamuda. Slovenski poslanci v boj proti zatiranju našega materinskega jezika.

— **K padcu Vsenemca Wastiana v Mariboru.** Mariborski Slovenci so s svojim krepkim nastopom dne 14. maja, ko so povzročili padeč Wastiana, opravili dvojno delo: na eni strani so strmoglavili premetenega nasprotnika Slovencev, moža, ki je v par mesecih svojega poslančevanja neizmerno škodoval slovenskemu narodu; na drugi strani pa so dosegli, da mariborske Slovence ondotno Nemštvo upošteva; vsi nemški časopisi odkrito priznavajo, da je do 500 naprednih Slovencev volilo Reselna; s tem priznavajo nemški listi nehoti, da je v Mariboru najmanj 5000 Slovencev, sila, katero bodo morali odslej upoštevati. Ako nočejo biti nedosledni, bodo odsihdob zaprejši gospodje Nemci morali priznavati lepo množico Slovencev v Mariboru. In to je velik uspeh premišljene taktike mariborskih slovenskih naprednjakov. Znano je, da so tej taktiki klerikalni slovenski krogi v Mariboru zelo nasprotovali, postavili so celo lastnega kandidata, toda ogromna večina Slovencev je volila rajši socialista, ker je stavljalo slovensko-narodno korist pred strankarsko korist klerikalcev. Tudi v „Novi Dobi“ smo se zavzemali za glasovanje mariborskih Slovencev v tem smislu da pade Vsenemec Wastian, ki se je bojeval proti Slovincem na tako zelo nepošten način.

— **Psovanje naprednega kandidata.** Kakor poroča „Domovina“, je bil obsojen v Fehringu krščanskosocialni kaplan Hofer, ker je javno psoval v gostilni naprednega kandidata, k visoki denarni kazni.

— **Nesreča pri delu.** Raz cerkveni stolp je padel 18. t. m. v Oberburgu klepar Jos. Bachl. Bil je takoj mrtev. — 21. t. m. je padel z lestve učenec nekega klerarskega mojstra v Ptuj in se težko poškodoval.

— **Velik požar ob Dravi** v vasi Selnici so imeli 16. t. m. Pogorelo je vsega vkup sedem hiš. Vsled močnega vetra je bila velika nevarnost za celo vas. Štirim požarnim brambam se je slednjič posrečilo pogasiti ogenj.

— **Neprevidnost s puško.** V Oplotnicah pri Konjicah se je izprožila trgovcu Simerlu puška in koščki patrone so zadeli oko, da so ga morali prepeljati v bolnišnico v Gradec.

— **Utopljenec v Savinji.** Lansko jesen se je ponesrečil uradnik južne železnice Wilfling v Savinji. Vse iskanje trupla utopljenčevega je bilo zaman. Te dni pa so našli ob bregu Save blizu Zagreba splavljeno truplo omenjenega uradnika. Truplo je seveda že močno razpadlo v tem dolgem času.

— **12 metrov dolg kotel.** P. Majdič, posestnik paromlina pri Celju je dal min. teden prenesti v svoj mlin velikanski kotel, ki je imel okoli 250 met. stotov teže, je bil 12 m dolg in imel v premeru 2 m.

— **Gledališke predstave v Mariboru** priredijo ljubljanski igralci dne 1. in 2. junija t. l. v „Narodnem domu“. Prvi večer se uprizori „Elga“, sanjska drama v 7 prizorih od Gerh. Hauptmanna. Drugi večer „Na letovišču“, veseloigra v treh dejanjih od Jožefa Stolbe. Ti igralci so priredili že v Trstu in Gorici obilno obiskane predstave.

— **Malomarnost pri zastrupljenju po kačjem piku.** Posestnico Ano Smolič iz Šahovec pri Doberničah je pičil gad, ko je grabila v gozdu listje. Ker se ženska ni brigala za zdravniško pomoč, bo najbrže umrla za zastrupljenjem.

— **Palec si je odsekal** po nesreči Zelenik iz Prvence na Štajerskem, ko je sekal drva. Pri tem se je zadel tako nesrečno, da si je odsekal na levi roki palec, da je komaj na koščeku kože obvisel. Prepeljali so ga v bolnišnico v Ptuj, kjer so mu morali odrezati prst.

— **Povodnji na Štajerskem.** Vsled deževja v zadnjih tednih je stopila Mura iz obrežja in napravila velikansko škodo. Več mostov se je podrlo. Tudi Savinja je stopila iz obrežja. Pri Teharjih, Štoreh in sv. Jurju je prišla voda do proge južne železnice. — V Werndorfu pod Gradcem je preplavila Mura v pondeljek celo obrežje in uničila setve ter košnjo po travnikih. Škoda je ogromna. — Nič boljše ni okoli Wildona in pri Radgoni. Letošnja pomlad nam še ni prinesla ničesar dobrega!

— **Huda toča.** Predzadnji petek se je vsula silna toča čez Slatino, Sv. Trojico in Takačevo v rogaškem okraju. Toča je padala pol ure in je pokrila na nekaterih mestih 20 cm na debelo tla. Ptujsko okr. glavarstvo je takoj poslalo v prizadete kraje poročevalca za ujme dr. Neuwirta, da približno oceni škodo, ki znaša do 50.000 K. Uničeni so zlasti vinogradi in sadonosniki. Zdatna pomoč prebivalstvu je nujno potrebna. — Zrna toče so bila debela kakor orehi. Nevihta je prišla od severozapada. Zrak se je prav močno ohladil, kajti pet ur po viharju se je na vetrovi strani poslopj še lahko nagrabilo zrnatega ledu.

— **Slovenska posojilnica v Mariboru** je dala na razpolago svojo gledališko dvorano brezplačno članom slovenskega gledališča iz Ljubljane pri njih predstavah v Mariboru. Predstave se vrše pod pokroviteljstvom „Slovenske čitalnice“ in bralnega in pevskega društva „Maribor“ Dne 1. junija v soboto se igra drama „Elga“ in v nedeljo 2. junija burka „Na letovišču“. Predprodajo vstopnic je prevzela Cirilova tiskarna, Graške ulice, Maribor. Pevski zbor in glasbo v igri „Elge“ vodi večak g. Ivan Zemljčič. Kakor se nam piše, je veliko zanimanje za te gledališke

predstave posebno v okolici. — V soboto, nedeljo in ponedeljek se vrše predstave v Celju.

— **Dunajska jubilejna razstava.** Povodom šestdesetletnice vladanja našega cesarja bode otvorjena na Dunaju jubilejna razstava. Predsednikom razstavnega odbora je imenovan komercialni svetnik Denk, ki je zastopnikom vseh treh časnikaških društev obrazložil namen razstave. Priprave so že toliko uspele, da morejo časniki javnosti obširno o njih poročati. Z jubilejno razstavo bode združena tudi vojna in mornariška razstava. Predsedniki časnikaškega razstavnega odbora so izbrani Singer, Spiegel in Patzelt. Razstavni prostor bode obsegal 450.000 m² dočim je bilo l. 1898. odmerjenih v ta namen le 210.000 m² in sicer bodo stala vsa poslopja v Pratri okoli Rotunde. Prostor tik Rotunde je odločen za reprezentacijo, glavni del razstave pa se bo nahajal v štirih velikih galerijah. Postavljeni bodo razen tega še paviljon za industrijo, stroje in promet, pivovarniški paviljon, paviljon za dunajsko umetno obrt, paviljon Nižje Avstrijske s poskuševalnico vina, vladna palača, paviljon dunajskega mesta, poslopje za avtomobilno razstavo; nanovo bodo zgradili gledališče za 2500 oseb, ribarski paviljon, na razstavi se bode nahajala cela vas iz Bosne itd. Glavna prometna cesta bode cesta, ki pelje iz Pratra do južnega vhoda v Rotundo.

— **Stara zastava zagrebskega vseučilišča in grof Khuen.** Na binkočno nedeljo je bila posvečena nova zastava zagrebskega vseučilišča; stara je bila izginila l. 1895., takrat, ko so hrvatski vseučiliščniki ob cesarjevi navzočnosti javno sežgali madžarsko zastavo. Bila je to ona zastava, ki so pod njo l. 1848. šli dijaki z Jelačićem v vojsko zoper Madžare. Dosedaj se ni znalo, jeli ta zastava še kje ali je bila uničena. O letošnjih svečanostih pa je profesor Kršnjavi razkril nje usodo. Bilo je tako: Khuen, do skrajnosti ogorčen radi spaljenja madžarske zastave, je sklenil uničiti hrvatsko zastavo, da ji ne bo niti sledu. Velel jo je konfiscirati in spraviti v svoje prezidialno predsobje; nato je dobil neki pomožni činovnik nalog, da jo uniči; dotičnik je zastavo z držalom vred sesekal na drobne komadiče in nato vse spalil v peči predsedništva. — To je uprav divji izraz madžarskega vladanja. Khuen je dobil za to plačilo l. 1903. Tega pa vendar ni dosegel, da bi stari zastavi ne bilo več sledu; zakaj po čudnem slučaju so se očuvala — reše stare zastave in kitijo novo sedanjo — kot spomin in opomin na Jelačičeve čase.

— **Mladi na Goriškem.** Znano je, da se je hotela prenoviti po vzoru kranjske liberalne i njena posestrima na Goriškem. Andrej Gabršček, liberalni tribun na Goriškem in oče domovine, je videl, da je dr. Tavčarjeva misel in želja po pomladitvi stranke zelo lepa in koristna. Toda kar se ni posrečilo avtorju te misli, se je posrečilo njenemu plagiatorju. Dr. Tavčar je namreč preveč odkritosrčen in ni znal mladih tako „farbati“, kakor je storil to Gabršček, ki je že velikokrat pokazal, da je v korakanju za tujimi idejami in v njih izrabitev v svojo osebno korist, pravi mojster. Marks je imenoval Malthusa mojstra plagiatov, češ, da je vsa njegova naselilna teorija nesramen plagiat. Če vporabljamo to sodbo Marksa, seveda ne menimo primerjati Malthusa z Gabrščekom, pač pa kažemo na tisto izborna sredstvo, ki je rešilo doslej tudi Gabrščeka iz vsake zagate. Ali vsaka sila do vremena in nezgoda je bila neizogibna. Dr. Tavčarjev liberalizem je doživel na Kranjskem velik fiasko, ali vsaj osleparjen ni bil pri tem nihče, ker dr. Tavčar ni ničesar obljubljal. Gabršček pa je pravil na dolgo in široko z njemu lastno samozavestno prevzetnostjo — znamenje vseh mož, ki so prišli s takimi sredstvi na površje vzlic pomanjkanju vsake zmožnosti — vsem mladim, kako mogočna je njegova stranka in kako veliko zaslonbo ima v ljudstvu. Ali je obljubljal Gabršček „mladim“ še kaj drugega, nam ni pobilže znano in zato molčimo. Izid volitev pa je neizprosno razkril vse obljube in besede v pravi nagoti: največje liberalne trdnjave so volile klerikalne kandidate. Ali zmaga zdaj Strekelj ali ne, je brez pomena. Da so se dali „mladi“ na Goriškem zva-bit na led, pa je vsekakor žalostno, ker nehoti je s tem vera v njih lastno prepričanje omajana, kajti nihče, kdor je previden, ne gre na led, preden ne ve, ali je plošča dovolj trdna ali ne. In kdor ni v politiki previden, je križ z njim.

— **Nepošten podjetnik.** 28letni Rudolf Pangos iz Zgonika pri Sežani je v Trstu ustanovil inkasantski biro in nastavljal tri inkasante, ki so vsak 1000 K založili kot kavcijo. Denar so naložili v Jadranski banki. Pangos je pa denar dvignil in ga zapravil. Ko so uslužbenci izvedeli za to, so ga dali aretirati.

— **Ulom v slovensko hranilnico na Koroškem.** Poročali smo, da so neznani uzmoviči udrli skozi strop v slovensko posojilnico v Velikoveu na Koroškem in odnesli nad 4000 K denarja. Tudi v okoliših Sp. Dravograda in Slovenjegrada se je pripetilo več tatvin in ulomov. Sedaj pa so prijeli te drzne tatove. Eden teh je ukradel v Gollovi tovarni na Meži smodnik in si ga nabasal v žepe. Tam pa se mu je užgal in ga opekel na trebuhu, obrazu in rokah. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico v Slovenjegrade, kjer je priznal različne tatvine, tudi ono v Velikoveu, in izdal svoja tovariša, katera sta že pod ključem.

— **Popravek.** V listku „Misli o priliki zadnjih Matičnih koncertov“ se je vrnilo več tiskovnih napak, katere je popraviti takole: na 1. strani, 1. kolona, 7 vrsta: ki lahko obstaja; na 1. strani, 3. kolona drugega odstavka predzadnja vrsta: z nežno kaljo lepote; na 2. strani, 1. kolona tretjega odstavka 5. vrsta: prostejše in pevsko radostnejše; na 2. strani, 1. kolona četrtega odstavka, 3. vrsta: Dal je menda do skrajnih; na 3. strani, 1. kolona prvega odstavka 1. vrsta: ga je vzgojil k malenkostnemu kriticismu.

Prosveta.

Slovenske Matice 151. odborova seja je bila v ponedeljek 13. maja. Predsednik proglasi sklepčnost, naznani, da sta odbornika dr. Ilešič in dr. Šlebinger opravičila svojo odsotnost, ter naznani, da je mestni magistrat ljubljanski društvu prepustil veliko dvorano v „Mestnem domu“ za 29. t. m. vršči se občni zbor, ki se je objavil po novinah 27., ozir. 28. p. m. Za overovatelja zapisniku današnje seje določi odbornika J. Dimnika in ing. J. Turka. Zapisnik o 150. odborovi seji z dne 19. mal. travna t. l. sta pregledala in overovala odbornika dr. Detela in dr. J. Tominšek. Tajnik poroča o seji knjižnega odseka z dne 10. t. m. Odbor za postavljenje spomenika t. slov. slovničarju in pisatelju Fr. Metelku v Škocjanu je poslal pismeno zahvalo za prispevek 100 K. Odbornik dr. V. Šmid se je odpovedal odborništvu. Tajnik poroča o došlih rokopisih. Isti poroča o prošnji dveh društev za podaritev društvenih knjig. Se vzame na znanje. Novo poverjenišvo za Hrastnik je prevzel Fr. Lebar, vakantno v Polhovem gradu Janko Čepin; poverjenišvo v Karlovcu prevzame Jos. Absac, ono v Zagrebu prof. dr. A. Bazala. Za tekoče leto je poravnalo udnino šele 319 udov, za l. 1908. štirje. Na novo je pristopilo 5 udov. Knjižnici je priraslo 42 knjig, zvezkov in časopisov. Pri odkritju spominske plošče t. pisatelju in uredniku Lj. Tomšiču na Vinici 19. in 20. t. m. bo zastopal „Slov. Matico“ njen poverjenik, dr. Jos. Malerjič, okr. zdravnik v Črnomlju. Sprejmo se določila glede izdaje letošnjih publikacij. Sklene se, da se za „Zbornik“, prevode iz svetovne knjižnice, „Zabavno“ in „Hrvatsko“ knjižnico razpiše tiskarnam natečaj. V pošte pridejo le ljubljanske tiskarne. Letopis se bo izdajal kot do zdaj, neizpremenjen, ter se tiskal v Blasnikovi tiskarni. Glede uredništva poedinim publikacijam se sprejme predlog: knjigam, ki imajo več spisov, ostanejo redaktorji, kakor doslej. Knjigam pa, ki imajo samo enega pisatelja se navadno ne določi poseben redaktor; v slučaju potrebe sklne o tem odbor. Sprejme se lista kandidatov za občni zbor in njegov vzpored.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Na Dunaju, dne 28. maja 1907.

Kupčija je na žitnem trgu slabša, kakor je bila minuli teden, vendar je treba konstatirati mnogo večjo stalnost in mirnost v ponujanih cenah. Zelo ugodno so vplivala poročila iz raznih krajev o dežavnem vremenu. Ker je bilo kupecev malo, so danes cene zlasti koruzi in rži za nekaj vinarjev padle tekom dneva. Cene za vsakih 50 kg so ponujali danes ab Dunaj:

Pšenica, tiška, 78 do 82 kg K 10-60 do K 11-15; banaška 76 do 79 kg K 10-20 do K 10-80; viselburška in rabska 76 do 79 kg K 10-05 do K 10-45; slovaška in šutlerska K 9-75 do K 10-25; marhfeldska in niže-avstrijska sploh 75 do 79 kg K 9-75 do K 10-05.

Rž, slovaška 72 do 74 kg K 8-55 do K 8-75; šutlerska 71 do 73 kg K 8-50 do K 8-65; peštanska 72 do 74 kg K 8-60 do K 8-80; razna ogrska 72 do 74 kg K 8-40 do K 8-70; avstrijska 71 do 74 kg K 8-45 do K 8-70.

Ječmen, z dotičnih postaj: slovaški K 7-25 do K 8-20, južnozelezniški K 7-20 do K 7-90; tiški K 6-80 do K 7-20; ab Dunaj: ječmen za pičo K 7— do K 7-40.

Koruzi, ogrska K 6-50 do K 6-75, einkantinska K 7-40 do K 7-80.

Oves, ogrski: srednje vrste K 8-50 do K 8-70; prima K 8-60 do K 8-80; izbrane vrste K 8-75 do K 9-05.

V Budapešti je bilo danes prometa komaj za 8000 meterskih stotov. Kakor na Dunaju je bila tudi tam kupčija precej mrtva. Notirale so cene za vsakih 50 kg opoldne tako:

pšenica za oktober K 10-41 do K 10-42
rž „ „ „ 8-72 „ „ 8-73
oves „ „ „ 7-01 „ „ 7-02
„ „ julij „ 6-06 „ „ 6-07

Popoldne ob 5. so bile cene glasom telefon. poročila:

pšenica za oktober K 10-29
rž „ „ „ 8-61
oves „ „ „ 6-97
koruza „ julij „ 5-99

Meso. Mesa je bilo pripeljanega na trg vsega vkup nad 47.000 kg govejega, nad 5000 kg telečjega, 360 kg koštrunovega in nad 11.000 kg prašičevega. Poleg tega nekaj živih glav, vsega vkup komaj za 400. Vsak kg mesa vračunši užitninsko doklado so plačevali:

goveje meso prednje K —75 do K 1-60
„ „ zadnje „ 1-12 „ „ 1-80
„ „ angl. „ 1-40 „ „ 2-20
telečje „ „ —50 „ „ 1-90
koštrunovo „ 1-12 „ „ 1-30
svinjsko „ 1-20 „ „ 1-68
teleta kg à „ —88 „ „ 1-68
koštruni „ à „ 1-08 „ „ 1-12
prašiči „ à „ 1-12 „ „ 1-36

Prašiči. Na trgu je bilo priglašenih nekaj nad 14.000 glav. Cene so za nekaj vinarjev boljše, kakor minuli teden. Opoldne so bile cene za vsak kilogram žive teže ne uračunši užitninskega davka tako:

prima pitani od K 1-21 do K 1-24
srednje težki „ „ 1-15 „ „ 1-21
stari „ „ 1-08 „ „ 1-15
lahki „ „ 1-02 „ „ 1-12
mladi „ „ —76 „ „ 1-08 izj. K 1-10

Pripeljanih je bilo največ iz Galicije (7700), iz Ogrske (4600).

Slama in mrva. Pripeljanega je bilo na dunajski trg 27 vozov mrve in 9 vozov slame. Kupčija je bila zelo živahna. Cene so notirale za vsakih 100 kg tako:

travniška mrva K 8-80 do K —
slovaška „ K 6— do K 8-40
ogrška „ „ 6-40 do K 8-20
slama „ 5-40 do K 5-60.

Koštruni. Na Budapeštanski trg je bilo pripeljanih danes 200 glav. Plačevali so tako:

najboljše vrste vsak kg 66 do 67 v ali par K 54— do 60—
Srednje „ „ „ 64 do — v „ „ K 53— „ —

Špirit je notiral kot promptno kontingentirano blago K 50-20 do K 50-60.

Petrolej postaja od dne do dne cenejši, torej ne kaže napraviti si velike zaloge, ker je gotovo, da cene še padejo. V dunajskih prodajalnah ga je dobiti liter po 26 v do 32 v.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Kandidatje v slovenskih volilnih okrajih (24)

so dobili glasov:

Štev. Dežela	Volilni okraj	Klerikalni	Socialistični	Liberalni	Neodvisni	Izvoljen
1	Ljubljana, mesto	Ivan Kregar 1526	Ethlin Kristan 641	Ivan Hribar 2589	—	Ivan Hribar v ožji volitvi s 3092 proti 2102.
2	Ljubljana, okolica	Dr. Ivan Šusteršič 7210	Josip Petrič 991	—	Janko Žirovnik 587	Dr. Ivan Šusteršič
3	Radovljica - Kranjska gora - Tržišče	Josip Pogačnik 4112	Dr. Anton Dermota 791	Ivan Čop 564	—	Josip Pogačnik
4	Kranj - Škofja Loka	Franc Demšar 4507	—	—	Novak 415	Fr. Demšar
5	Kamnik - Brdo	Dr. Janez Krek 4800	—	—	Matej Sršen 721	Dr. Janez Krek
6	Vrhnika - Logatec - Idrija - Cerknica	Josip Gostinčar 4731	Josip Kopač 1137	Ivan Gruden 1400	—	Jos. Gostinčar
7	Postojna - Senožeče - Ilirska Bistrica - Vipava - Lož	Dr. Ignacij Žitnik 5648	Anton Mozetič	—	Josip Dekleva 2985	Dr. Ig. Žitnik
8	Litija - Višnja gora - Radeče	Fran Povše 4751	Ivan Cankar 1302	—	—	Fran Povše
9	Krško - Kostanjevica - Mokronog - Trebnje	Dr. Janko Hočevar 4564	—	—	Gombač 878 Janko Stare Pence 1385	Dr. J. Hočevar
10	Velike Lašče - Ribnica - Žužemberk - Banja Loka - Fara - Osivnica	učitelj Jaklič 3965 (kaplan Skuble) 331	—	—	Anton Rudež 178 Ivan Rus 143	Jaklič
11	Metlika - Novo mesto - Črnomelj	Fran Šuklje 5031	—	—	—	Fran Šuklje
12	Maribor levi breg Drave - St. Lenart - Gornja Radgona - Lutomer	Ivan Roškar 6139	Viktor Kukovec 297	Senekowitsch ¹⁾ 1706	Josip Mursa 839	Ivan Roškar
13	Maribor desni breg Drave - Slov. Bistrica - Konjice	Fran Pišek 4314	Vinko Vidmar 834	Ludovik Kresnik ¹⁾ 2077	Viktor Glaser 317	Fran Pišek
14	Ptuj - Ormož	Dr. Miroslav Ploj 5390	Vinko Vidmar	Josef Ornlj ¹⁾ 1317	Jakob Zadavec 2165	Dr. Miroslav Ploj
15	Celje - Vransko	Dr. Jožef Povalej 2658	Vinko Vidmar 451	Josef Vodopivec ¹⁾ 150	Fran Roblek 4131	Fran Roblek
16	Rogatec - Šmarje - Kozje	Dr. Anton Korošec 4187	Miha Čobal	And. Drogenik ¹⁾ 654	Vinko Žurman 1654	Dr. Ant. Korošec
17	Breznica - Sevnica - Laško	Dr. Ivan Benkovič 3759	Miha Čobal 1690	(baron Moscon) ²⁾ 403	Ferdinand Roš 1857	Dr. Benkovič v ožji volitvi s 4432 proti 3594.
18	Marnberg - Šoštanj - Gornji grad	Fran Robič 3203	Vinko Vidmar	—	Vinko Ježovnik 3514	Vinko Ježovnik v ožji volitvi s 4344 proti 3245
19	Trst s predmestji in teritorij	—	Anton Jernejčič 1444	Tauzer ³⁾ 712	dr. Rybač 4518	Dr. Rybač
20	Kastva - Dolina - Ošisla - Klanec	Matko Mandič	—	—	—	Matko Mandič
21	Gorica, okolica	Josip Fon 3587	Fran Milost 620	Mih. Gabrijelčič 1652	Štrekelj ⁴⁾ 1201	Josip Fon
22	Ajdovščina - Komen - Sežana	Dr. Peter Laharner 8309	Vinko Kermelj 594	Alojzij Štrekelj 3277	Dr. Al. Gregorin 1087	Alojzij Štrekelj v ožji volitvi s 5003 proti 3234
23	Tolmin - Cerkno - Kanl - Kobarid - Bovec	Dr. Ant. Gregorčič 5392	—	Dr. Rudolf Gruntar 2644	—	Dr. Ant. Gregorčič
24	Borovlje - Dobla vas - Železnik - Kapla - Pliberk	Fran Grafenauer 4425	Ethlin Kristan 1436	Friderik Seifritz ⁴⁾ 2173	—	Fran Grafenauer

¹⁾ Kandidat ptujskega „Štajerca“, t. j. nemško-renegatske stranke.

²⁾ Kandidat, ki ga stranka „Štajerca“ samo podpira.

³⁾ Kandidat iredente.

⁴⁾ Agrarec

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročite blaga pri protislovanskih tvrdkah!